

Leena Kalle - SOM

Saatja: Leena Kalle - SOM
Saatmisaeg: reede, 28. märts 2025 16:21
Adressaat: esteetilinemeditsiin@gmail.com
Koopia: Gerlin Lõhmus - SOM; Heli Paluste - SOM; kylli.friedemann;
ragnar.vaiknemets@terviseamet.ee; Agne Ojassaar; Birgit Lao; Katrin Roosipuu;
Katrin Kivisild - SOM; Pille Saar - SOM; Anneli Kannus; Gerli Liivet
Teema: Vastus pöördumisele seoses õdede õiguseid käsitleva määrusega

Lp Esteetilise Mittekirurgilise Meditsiini Selts!

Kirjutan teile Sotsiaalministeeriumi tervishoiuteenuste osakonnast seoses teie sooviga saada selgitusi õdede õiguseid puudutava määruse osas.

- Soovite teada, milliseid õiguseid reguleerib kehtima hakanud õendusteenuseid puudutav määrus. 20.01.2025 jõustunud terviseministri määrus nr 3 „[Iseseisva õendusabi teenuse osutamine ja õendusabi erialad](#)“ reguleerib iseseisvalt osutatavate ambulatoorseid ja statsionaarseid teenuseid ning nende tingimusi. **Iseseisvateks ambulatoorseteks õendusteenusteks** on koolitervishoiuteenus, koduõendusteenus ja vastuvõtuteenus. Siia loetelu alla **ei kuulu teenus**, kus õe tegevus oleks suunatud täitesüstide teostamisele, botuliintoksiini süstide tegemisele või laserprotseduuride ja muude protseduuride läbiviimisele.

Kinnitame, et Sotsiaalministeeriumil muid õendusega seotud määruseid sel aastal plaanis muuta ei ole.

- Kirjutate, et õde on süstimise pädevuse omandanud kõrgkooli õppes. Seetõttu peab õde saama ja võima teostada iseseisvat terve patsiendi hindamist ja protseduuri teostamist tegevusloaga kliinikus. Õiguskantsler on antud teemat põhjalikult käsitlenud ja avaldanud enda [seisukoha](#) aastal 2023, mille kohaselt **esteetilisi mittekirurgilisi meditsiinilisi protseduure käsitatakse tervishoiuteenuse osutamisenä**, mida võib osutada üksnes kooskõlas seadusega. **Õigusaktidega ei ole õele antud pädevust iseseisvalt täitesüstide tegemise üle otsustada**. Sellist arusaama ei saa pidada põhjendamatuks arvestades selle protseduuri võimalikke tagajärgi inimese tervisele. **Tegevusloa nõuded kehtestatakse erialade sisust ja eesmärgist lähtuvalt. Terviseameti selgituse järgi võib kosmeetilisi protseduure teha ambulatoorse dermatoveneroloogia teenuse raames, täitesüste eelkõige ambulatoorse plastika- ja rekonstruktiivkirurgia teenuse ning ambulatoorse suu-, näo- ja lõualuukirurgiateenuse raames.**

Heade soovidega

Leena Kalle
nõunik
Leena.Kalle@sm.ee

Sotsiaalministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn
www.sm.ee

From: Esteetilise Mittekirurgilise Meditsiini Selts <esteetilinemeditsiin@gmail.com>

Sent: Friday, March 21, 2025 5:43 PM

To: Gerlin Lõhmus - SOM <gerlin.kallas@sm.ee>; Heli Paluste - SOM <Heli.Paluste@sm.ee>; Külli Friedemann <kylli.friedemann@terviseamet.ee>; Ragnar Vaiknemets <ragnar.vaiknemets@terviseamet.ee>; Agne Ojassaar <agne.ojassaar@terviseamet.ee>; Birgit Lao <birgit.lao@terviseamet.ee>; Katrin Roosipuu <Katrin.Roosipuu@terviseamet.ee>; Katrin Kivisild - SOM <katrin.kivisild@sm.ee>

Subject: Re: FW: Eelnõu

Tere Gerlin

Täname selgituse ja vastuse eest.

Küll aga ei saanud me vastuseid küsimustele, mida lisaks esitasime ja siiski palume teil ka neile täpsustav vastus anda.

Me ei mõelnud ilu- ja isikuteenuste määruse jõustumist, kuna see ei puudutagi tervishoiutöötajaid selliselt. Pidasime silmas pigem 13.01.25 jõustunud õdedega seotud määrust [Sel nädalal jõustunud määrus täpsustab õe õigused iseseisvalt töötada - Eesti Õdede Liit](#) Või kas on veel käimas seoses õdede vastutusega jõustunud või jõustumise ootel olevaid määruseid?

Me palusime Seltsi poolt juba 2024. a juulikuus kaasata meid aruteludesse, mis TA sõnul olid käimas, mida ka Ragnar Vaiknemets meile lubas, kuid senimaani ei ole meid ühtegi töötuppa kaasatud. Ragnar Vaiknemetsaga ning Külli Freimanniga toimus väga konstruktiivne arutelu, saime anda selgituse, et mittekirurgiliste esteetiliste protseduuride läbiviimine on kõikide koolitatud spetsialistide poolt ühesugune ning terve patsiendi hindamine on jõukohane ka õele, et iseseisvalt protseduuri läbi viia tegevusloaga kliinikus.

Samuti, arstid paraku räägivad, et töötoad aktiivselt toimuvad ja meie ei saa sellest mööda vaadata, sest meile infot TA-lt ei jagata. Palume selles osas ikkagi lisaselgitust. Kõike peame silmas tervishoiutöötajate ja mittekirurgilise esteetilise meditsiini protseduuride seisukohast (täitesüstid, botuliintoksiini süstid jmt).

Kahetsusväärselt on seni TA meie kirjadele vastanud alati vaid siis, kui kaasame advokaadi.

Samuti, kordame veelkord, et õde on süstimis pädevuse omandanud kõrgkooli õppes, sh teostab õde nt perearsti praksises või kiirabis erinevaid süste ning määrab ravimeid. **Õde peab saama ja võima teostada iseseisvat terve patsiendi hindamist ja protseduuri teostamist tegevusloaga kliinikus.** Sh tuleb eristada kõrvaltoimeid ja komplikatsioone ning komplikatsioonid võivad esineda sõltumata sellest kas protseduuri teostab õde või arst, ning nende lahendamine on eelkõige meeskonnatöö, mida tegevusloaga kliinik ka võimaldab. Me leiame, et on jäänud tähelepanuta, kuidas komplikatsioonide lahendamine tegelikult käib ja välja näeb.

Tervishoiuteenuste korraldamise seadusest (edaspidi TTKS) lähtuvalt peab tegevusluba olema järgmistel tegevusaladel tegutsemiseks:

- 1) perearsti nimistu alusel üldarstiabi osutamine;
- 2) kiirabi osutamine;
- 3) eriarstiabi osutamine;
- 4) iseseisvalt õendusabi osutamine;
- 5) iseseisvalt ämmaemandusabi osutamine.

TTKS-s ja selle alusel antud määrustes on reguleeritud nimetatud teenuste sisu, nõuded teenuste osutamiseks, tegevusvaldkonnad, kvaliteedi nõuded jpm ning sellest tulenevalt liigituvad mittekirurgilised esteetilised protseduurid eriarstiabi valdkonda. Eriarstiabi osutamise tegevusloa saamise üheks eelduseks on, et seal töötab vastava erialaga eriarst.

TTKS jt õigusaktid ei reguleeri töökorraldust raviasutuses sh arstide ja õdede vahelist tööjaotust üksikute tegevuste teostamisel ja me ei pea selle põhimõtte muutmist otstarbekaks, sest praktikad tööjaotusel muutuvad ajas. Mitmeid tegevusi, mis veel kümnekond aastat tagasi olid vaid eriarstide pädevuses, teostavad täna õed ja ämmaemandad vm spetsialistid. See on tervishoiuteenuse osutaja vastutus, et protseduure teostab alati ainult tervishoiutöötaja, kellel on selleks vajalikud oskused ja pädevused ning teenuse osutamine vastab parimatele praktikatele, asjakohastele juhenditele ja standarditele. Kui vastavad Eestis koostatud juhendid puuduvad, saab võtta aluseks rahvusvahelised standardid või juhendid.

Seda kõik on öelnud meile SM 16.04.2019 (manuses).

Nt SA TÜK Nahahaiguste kliinikus aastal 2015 pääses õe vastuvõtule happekoorimise teenust saama läbi arsti saatekirja. Täna saab otse registreerida. TA ei reguleeri, et siiski on vaja arsti saatekirja ja eelnevat tervise hindamist. Sama kehtib muude **meditsiiniteenustega, mis aja jooksul arenevad.** Riigi haigla

otsustab ise, kes mis protseduuri teostamise jaoks on pädev ja vastavalt korraldab tööjaotust. Sh on toimunud eneseregulatsioon ja pädevuste kaardistamine.

Käesoleval juhul väljastab TA mittekirurgiliste esteetiliste protseduuride (sh täitesüstid ja botuliintoksiin) tegutsemise luba vaid dermatoloogidele ja plastikakirurgidele, kuigi seadus seda üheselt ei ütle, vaid TA tõlgendab seda nii. Samas, komplikatsioonide lahendamine eeldab **arstiteadmisi**, sh selleks ei pea olema dermatoloog või plastikakirurg, et võimalikke komplikatsioone lahendada (kirjutada AB retsept, allergiavastased ravimid jmt). Komplikatsioonide ravijuhendid on tegelikult kõikidele arstidele jõukohane ja see sisaldab pikka kindlat loetelu. Üldpraktika näeb ette, et õed teevad süste ja ravivajaduse üle otsustab arst. Käesoleval juhul räägime me endiselt terve patsiendi käsitlemisest.

Sh kõikide tervishoiu protseduuridega võivad kaasned komplikatsioonide riskid. Oleme teadlikud, et Eestis puuduvad andmed komplikatsioonide ja protseduuride arvu statistika kohta. Jagame artiklit, mis uurib komplikatsioonide riskide teket: sealt tuleb välja et meditsiinilises kirjanduses ei ole veresoonte kõrvaltoimete sagedused väga täpsed, vaid hinnatakse 1: 2000 kuni 1: 10 000 (0,05–0,01%). Autorid oma uuringus järeldavad, et veresoone oklusiooni (mis on kõige tõsisem võimalik komplikatsioon, kuigi se allub ka õigeaegsele ravile) võimalus on 1: 6600 ehk 0,015% (*Schelke et al. Incidence of Vascular Obstruction After Filler Injections. Aesthetic surgery journal vol. 40,8 (2020)*).

Me saame väga hästi aru ja kõik teame, et teatud arstid teevad pidevat (!!)

lobitööd selle nimel, et õde ei ole pädev iluravi teostama, **kuid muudes valdkondades õdede pädevused ja iseseisva töö võimalused pidevalt laienevad, nt eriõdedel**. Meile teeb muret, et kuulatakse vaid ühte poolt ning TA töötab sellega ka aktiivselt kaasa monopoli tekitamisele erameditsiini valdkonnas ning õdedele ei anta õiguseid rääkimiseks. Leiame, et kõik huvigrupid peavad olema aktiivselt kaasatud ning koheldud.

Siinkohal peame nõustuma ka President Alar Karisega ja soovime märkida et tuleb tõsiselt suhtuda õiguskantsler Ülle Madise pakutud uudissõnasse “halduskius”. Pöörame tähelepanu, et erinevad TA töötajad (nt Adelina Zemzurova jt) on jaganud mitmetele seltsi liikmetele infot, et “*õde ei tohi tulevikus enam süste teostada*”, “*kohe kohe on laual ja kinnitatakse eelnõu, mis takistab kõikide õdede süstimist*” jne jne, ehk et hirmutamine on käinud pidevalt TA töötajate poolt, mida oleme vaikselt jälginud. Seoses sellega jagatakse ja jagati palju infot, kuidas TA-ga selles osas koostööd teevad hoopis üksikud arstid (!!)

Leiame, et kõik huvigrupid peavad olema aktiivselt kaasatud ning koheldud.

Erinevad tervishoiuvaldkonna liidrid ja juhid tegutsevad käesoleval ajal pigem vastupidi - õdede tõstmisega tervishoiusüsteemis ja pädevuste laiendamise aruteludega. Nt Aivar Koppase tsitaat Tervisekassa kodulehelt: “Eesti tublid õed on saamas üheks päästerõngaks Eesti tervishoiusüsteemis. Varasemalt on seatud kahtluse alla õdede võime iseseisvalt teha otsuseid patsiendi ravi teekonnal ja olla kaasaráääkija multidistsiplinaarsetes meeskondades. Praeguseks oleme jõudnud sinna, et kiirabis sõidavad ka ainult õdedest koosnevad õendusbrigaadid, osutatakse koduõendusteenust ning pole harvad olukorrad, kus perearstikeskuses patsient arstini ei jõuagi, sest pereõde on lahendanud haigusjuhu.”

Samuti läbides erinevaid ravijuhendite koolitusi näeme kui aktiivselt on kaasatud õed ravijuhendite töögruppidesse teistes valdkondades, kui arvestavalt ja lugupidavalt nendesse suhtutakse, kuidas tunnustavad arstid õdede ekspertiisi ja iseseisvust. Iluravi valdkonnas käib aga ainult pidev õdede alandamine ja kiusamine mis on äärmiselt kurnav. Tsiteerides Alar Karise Vabariigi aastapäeva kõnet- “*otsused saavad sündida vaid koostöö vaimus. Vastastikuseid soove austades, sest nii toimetades on võimalik olulistest arendustest võita meil kõigil*”.

Terve patsiendi õendus on väga levinud, aga seda aktsepteeritakse justkui ainult siis, kui pole **rahalist huvi arstidel**. Väga kutsume teid ühinema ka Ilona Pastauruse “väldi jõehobusid” üleskutsega. HIPPO-efekt - harjumus kohandada otsuseid kõige kõrgema staatusega inimese arvamusele vastavalt. Alati on inimene või inimesed, kelle puhul on harjutud nende otsuseid kõige rohkem arvestama, olenemata sellest kas neil on õigus või mitte. Ilona Pastarus oma kõnes Eriõdede revolutsioon ettekandes pöörab tähelepanu sellele, et see on kindel viis kuidas asjad juhtuda ei saa!

Õde on koostööpartner professionaalses ruumis!

Kokkuvõtvalt valdkonnas toimuv on meie jaoks probleem ning ka erinevad jutud, mis liiguvad. Ja kuna ka meie Selts ei saa konkreetseid tegevuse TA poolt, mida on lubatud, siis ka see on meile probleem. Kuidas need tegevused saavad siiski hakata realiseeruma ---> MTÜ Esteetilise Mittekirurgilise Meditsiini Selts

saab kaasatud töötubadesse, kus antud protseduuridega seonduvad arutelud käivad, on käimas või tulevikus tekivad? Kellega me saame suhelda sellel teemal konkreetselt?

Meie fookuses selleks aastaks on eneseregulatsiooni väljatöötamine ning pädevuste kaardistamine. Lisaks töögruppidele palume ka uuesti kohtumist TA esindajatega.

Lugupidamisega
Seltsi juhatus

On Tue, Feb 11, 2025 at 11:23 AM Gerlin Lõhmus - SOM <Gerlin.Lohmus@sm.ee> wrote:

Lp Esteetilise Mittekirurgilise Meditsiini Selts!

Täname Teid kirja eest, millest soovite saada infot menetluses oleva eelnõu kohta, mis võiks reguleerida esteetiliste meditsiini teenuste osutamist ja õigusi.

Hetkel on Sotsiaalministeeriumis valmimas terviseministri määruse eelnõu „Nõuded ilu- ja isikuteenuste osutamisele“. Ilmselt on Teieni jõudnud info sellest, kuna teisi iluteenuseid reguleerivaid õigusakte hetkel väljatöötamisel ei ole. Eelnõu on iga hetk liikumas eelnõude infosüsteemi kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks.

Ilu- ja isikuteenuse all käsitatakse määruuses juuksuri-, kosmeetiku-, solaariumi-, tätoveerimis-, püsimeigi- ja keha augustamise teenuseid ning küüne-, ripsme- ja kulmutehniku teenuseid. Eelnõuga kehtestatakse terviseohutuse tagamiseks nõuded ilu- ja isikuteenuse osutamisele, sealhulgas teenust vahetult osutava isiku teadmistele ja oskustele (väljaõppele) ning teenuse osutamise ruumidele ja vahenditele. Esteetiliste mittekirurgiliste teenuste, mida käsitatakse kui tervishoiuteenuseid, osutamine ei ole eelnevalt nimetatud teenuseosutajatele lubatud. Eelnõu väljatöötamisse on kaasatud vastavad erialaliidud ja teised seotud osapooled. Esteetilise Mittekirurgilise Meditsiini Seltsi meie hinnangul nimetatud määruse eelnõu otseselt ei puuduta.

Lugupidamisega

Gerlin Lõhmus
nõunik
Gerlin.Lohmus@sm.ee

Sotsiaalministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn
www.sm.ee

From: Esteetilise Mittekirurgilise Meditsiini Selts <esteetilinemeditsiin@gmail.com>
Sent: Wednesday, January 29, 2025 4:12 PM
To: kylli.friedemann <kylli.friedemann@terviseamet.ee>; Ragnar Vaiknemets <ragnar.vaiknemets@terviseamet.ee>; Heli Paluste - SOM <Heli.Paluste@sm.ee>; Heli Laarmann - SOM <heli.laarmann@sm.ee>; Agne Ojassaar <agne.ojassaar@terviseamet.ee>; Birgit Lao <birgit.lao@terviseamet.ee>; Katrin Roosipuu <Katrinn.Roosipuu@terviseamet.ee>
Subject: Eelnõu

Tere

Meieni on jõudnud info, et Terviseameti laual on eelnõu (?) seoses mittekirurgilise esteetilise meditsiini teenuse osutamisega ja sh õigustega. Meile antud eelnõu jõudnud ei ole ega ka infot ega ka vastuseid mitmetele kirjadele teilt alates august 2024. Oleme kirjutanud korduvalt TA-sse.

Palume saata meile olemasolev info käimasolevate protsesside kohta, kuna meile mitte vastamine käesoleval hetkel rikub meie põhiõiguseid. Sorainen on meile selle selgeks teinud, et antud tegevus, kus üks Selts jääb kõrvale, ei näita TA-d ega SoMin-i heas valguses mitte kuskil. Sh vastab TA vaid telefoniteel olulisematele küsimustele ja kirjadele mitte vastamine on tavapärane muster.

Meenutame, et oleme aastate jooksul

korduvalt palunud meid protsessidesse kaasata. Mis põhjusel meiega ei arvestata? Eestis on õdesid tohutult, kes igapäevaselt järjest enam valdkonnas tegutsevad, on pädevad, saavad pädevaks ja pidevalt ennast koolitavad. Sh tõstatakse teistes valdkonnas õdede tähtsust üha enam.

Peame silmas täitesüstide teostamist, botuliintoksiini süste, laserprotseduure ja muid protseduure, mis on ka teie kodulehel kirjutatud nimetatud teenuste loetelus.

Palume infot asap.

Lugupidamisega

Mittekirurgilise Esteetilise Meditsiini Selts

juhatus